

Jak se naši předkové léčili očistou

Karel Funk

Dávní Slované měli z celého roku v největší oblibě a niterném propracování právě svátky jarní. Starým jasnovidem ještě nahlíželi do přírodně kosmických dějů a jejich souvislostí s člověkem. Z toho pak povstávala i vnější symbolika svátků. Podívejme se na ni hlouběji, snad dojdeme i k blízkosti kořenů nejen svátků a přirozeného každoročního ozdravování, ale i nás samých.

Mysteria svátků nového života jim přinášela zdravím kypící strom věčného života, který vyvěrá z univerzálního bytí jako ze sebe se obnovující a věčně se omlazující síla nesmrtelné přírody. Z toho odvodili patrně nošení "líta" i stavění májů. Staří slovanští zasvěcenci a zřeci jistě znali vnitřní sílu serafínského domu Berana, který otevírá jaro života. Představuje jiskru, která se stává zárodkem ohně. Proč právě Berana? Vždyť v Beranu "sídlí" Serafíni, nejvyšší z devíti hierarchií, která má nejbližší Bohu, ba dá se říci, že hledí na jeho "Tvář". Cítili, jak se zjara zrozuje Matka-Země jakožto nová Panna, Vesna, zasubující se božskému vládci Slunci. Ve staroslovanském kultu bohyně Vesny, který zobrazoval také starý kult Venušin, se oslavoval svátek lásky navrátilivšího se božského milence Slunce, které bylo přes zimu od Země odkloněno. Ta proto zestárla a z bohyně mládí, Vesny, se stala stařenou, Moranou. Věřilo se, že panny, jakožto bytosti dosud nesestoupivší do marsické vášnivé astrality, jsou dosud více chráněny před vším zlem a mají neporušené vnímání čistých přírodních sil. Proto čistily na jaře vesnice od smrti a vnášely do nich nový život. Proto dívky strojily Smrtku-Moranu, kterou pak celá ves vynášela. Cestou do ní měly být předány a upoutány elementární útvary všeho zla, nemoci a smrti ducha, duše i těla, ba všechny mentální zlé útvary obyvatel vesnice. Pak byla Smrtka s co nejlpeším vědomím odmítnutí všeho zla utopena, zahrabána, spálena a podobně.

Z neposkvrněných hlubin země

Z čistých pramenů a studánek hned nato povstávala dcera Morany – Majdalénka, Májka, svěží a krásná, symbolizující duši očistěnou v hlubinách. Po zničení Morany dívky kráčely s Májou vstříc vesničanům, vítajícím tuto očistu. Byla zpodobněna ve figurce na vrcholku opentlené jedličky. To se nazývalo lítem. Proto byl kult Morany ve staroslovanských rituálech obrazem překonaných mysterií smrti a evokací přírodních duchů sluneční lásky, aby odnesli smrt a probouzeli s přírodou i lidská nitra. Zlikvidovaná smrt Morana, královna zimy v negativním aspektu, se v jejich prožitcích chvěje a umírá pod pohledem Beránkovým. Ten přináší vzkříšení veškerému pozemskému životu a vrací mu nesmrtelnost, čili věčný máj – říší duchovního blaha, lásky, krásy, dobra a pravdy.

Mystický rok

Ten začíná ve slovanských bájích usmrcením všeho starého, čím člověk prošel a jehož zkušenost vstřebal, znamená znovuzrození člověka z věčných božských sil Slunce. Vesna se zasnuovala Slunci jakožto mystická bytost Matky-Země ve svátcích jara. Při nich si lidé slibovali žít novým světlem radostného života v paprscích sluneční lásky. Byla to obnova zdraví. Lidská duše se proto připodobňovala lítu. Poté, co prožila velikonoční mysteria vzkříšení, byla ozdobena stuhami radosti a světlých ctností – proto máj byl ověnčen stuhami a květy. Tak vypadaly původní májky, nesené v radosti z posvátných hájů kněžek poté, co byla utopena Morana, symbol zledovatělého egoizmu a zárodků chorob, shozeného z duše, probuzené a vzkříšené v Bohu. Vše to byly vlastně meditační symboly, součásti jednoho z nejkrásnějších obřadů bílé očistné magie. Každý z nás máme takzvaného Velkého strážce prahu, to je Anděla, jenž nás vede, nabádá, utěšuje atd. (byť jeho jemný hlas většinou přehlušujeme), a takzvaného Malého strážce prahu. I s ním se na určitém stupni vývoje setkáme – je vlastně složen z imaginací našich nečistot. Je to bytost hrozná a ošklivá, pokud nežijeme dobře (setkání s ním je výstižně popsáno například v knize Milarepa od Eduarda Tomáše). V červánku Květné neděle převádí Velký strážce prahu, neosobní vládce duchovní lásky, kterého každý máme, probouzející se duši přes práh do nadsmyslového světa svobody a pravdy, aby pohlédla na věčný máj nebeského života, na království boží lásky, aby pochopila, že toto království musí uskutečnit v sobě a ze sebe, a pak je rozsévat do niternosti ostatních lidí. Ti první, kdo rozpoznávali smysl a účel dnů, které nazýváme svátky, byli vysocí zasvěcenci, kteří tento smysl pak odívali do viditelné symboliky.

Květná neděle

Stínová říše Malého strážce prahu – bytosti zobrazující soubor našich nečistot a vin, démonické postavy se všemi hrůzami a neřestmi našeho nitra, mizí po těchto velikonočních mystériích v záři vzcházející Květné neděle. V ní měl zasvěcený podat svěží ratolest jako symbol lásky tomu, koho miluje a s nímž se touží niterně sjednotit a stvořit s ním jediný strom věčného života, jehož krásným symbolem byla májka. Lidé se tak učili evokovat sílu nebeského máje – stromu života lásky a zdraví. Proto později stavívali slovanští chlapci máj před okna svých vyvolených z touhy po sjednocení v životě lásky. Později se z tohoto hlubokého mystického symbolu stal lidový zvyk, jehož tradicí bylo zjevné vyznání lásky a prosba o její opětování. Nebylo to krásné? Jistě krásnější než dnešní stavění májek jeřábem a následné pokusy o její krádež sousední vsi, nesváry a bitky o ni. Ve zbytcích těchto zvyků děláme něco, ale nevíme co a proč. Někdy je to až do opačného pólu profanace a materializmu svržený "lidový obyčej".

Májka, oholený strom se zelení nahoře a pentlemi vlajícími do prostoru, se podobá i jiným ezoterním symbolům z rostlinné říše, holím s rozkvetlým horním koncem (poukaz na to najdeme i ve Wagnerově opeře Tannhäuser). Tyto hole symbolizovaly v orientální i křesťanské mystice páteř se sušumnou – průduchem pro Hadí sílu. Ta, když byla vyzvednuta duchovním zkvalitňováním nad hlavu, přinášela jeden z hlavních cílů mystického vývoje, vrcholný stav zvaný mystická svatba. Hadí síla, svinutá u nevyvinutého běžného člověka v prvním lotosu, je ženský tvořivý princip v makrokosmu i mikrokosmu, životní proud univerzální tvořivé boží síly. Mystickým či duchovním vývojem ji lze z její latentní polohy vybudit a vyvést sušumnou uvnitř páteře v jemnomotném těle do nejvyššího hlavového lotosu, kde se spojí se základním mužským principem, s Absolutnem, s Prazákladem, nebo s

Kristem v křesťanské mystice. U běžných lidí se tato vitální energie projevuje pouze v souvislosti s plodivou silou, nutnou k udržení rodu. Její vyzdvižení do nejvyššího lotosu v horní části hlavy a těsně nad ni, přináší transcendentální zkušenost – splynutí s nejvyšší Skutečností, s Absolutnem, které se pozná jako náš Prazáklad (samozřejmě že samoučelné pokusy bez poctivého a trvalého morálního zkvalitňování nejen že nevedou k tomuto cíli, ale naopak v člověku předčasně vybudují dosud spící negace, které pak nejsou zvládnuty, což je cesta spíše zpět než vzhůru). V křesťanské ezoterice je Hadí síla individuální božskou Matkou čili posvátnou Pannou moudrosti, jež se u mystika zasubuje, vyvedena nad hlavu, s Ježíšem Kristem. A jak to souvisí se svátkem? Tak jako Matka-Země se na jaře vzdává Slunci a touží, aby ji prosvětlo a pozvedlo k sobě, byla vybrána pro symbolické vyzvednutí duchovní energie ženské povahy v člověku a její přivedení nahoru ke slunečnímu ženichovi právě tato jarní doba. Zemským obrazem této mystické svatby mohla být i svatba zemská, i proto snad stavěli chlapci máj své vyvolené.

Pomlázka

Sloužila podobné symbolice. Je to několik spletených větviček, ve kterých proudí ještě živá míza, nahoře ověncovaných radostnými barevnými stužkami. I to byla varianta podob symbolu hole s rozkvetlým horním koncem. Panenská tvůrčí síla Země se na jaře probouzí a stoupá vzhůru, vytahována ženichem - Sluncem. Tedy i spící tvůrčí síla v člověku měla projít páteří – prutem a nahoře vytrysknout do spojení s Kristem, s Absolutnem, jako radostné třásně pomlázky (měla po-mladit). Čistá tvůrčí síla v člověku, ještě spící, latentní, byla symbolizována panenskostí dívek, a proto byla pobízena na jaře k probuzení – k duchovnímu životu. To byl prvotní záměr této symboliky. Dříve dole stočený (v první čakře) "hádek" Hadí síly se napřimuje a připomíná hůl. Síla posléze tryskající nad hlavu z tisíciplátkového sedmého lotosu je znázorňována třásněmi apod. Protože šlo o čistou sílu ženského principu, byly šlehány panny – dívky. A byly šlehány přes zadeček, protože v této úrovni je oblast první čakry, kde je Hadí síla latentně skryta. Šlehy se měla probouzet k novému životu. Jako se probouzela pod dotekem Slunce panenská síla Země k rozpuku a rození, i duchovní síla lidských panen – panenských lidských duší – se měla probudit k životu lásky, krásy a květů. Jak vidíme, měly tyto zvyky hluboce symbolický, mystický a obrodný význam, který se později setřel a zbyla jen vnější slupka, neznámo od čeho. Částečné promeditování alespoň něčeho z této ezoterie našich předků nás též může po-mladit, po-zdravit, obohatit i prohloubit.

Dech Matky Země otvírá jaro

Jaro je spojeno s mysteriemi dechu v přírodě. Země vydechuje své síly. Tak i tělo musí vydechnout staré mentální a psychické zplodiny – elementály, kteří v zimě žili uvnitř našich struktur. To bývalo jarní čistění, které začínalo už svátkem Hromnic. Na jaře každé lidské tělo, které je zatíženo negativními elementály, nabývá sil zhostit se jich a obnovit harmonii. Děláme-li na jaře jakoukoliv očistnou kúru či dietu, nabude teprve pravého smyslu a účinku, budeme-li si takto vědomi její účelnosti až posvátnosti. Vida, jak skvělý námět na meditaci při jarním čistění našich niterných studánek. Říká se často, že Kristus je největším léčitelem lidstva. Platí to doslovně. K částečnému přiblížení toho se ještě krátce přenesme do před slovanských, ba předkřesťanských mysterií, do jejich lékařských oddělení. Tehdy bývala léčivá síla Slunce spojována se slunečním božstvím, které se později vlilo i do atmosféry Země jako impulz Kristův. Léčivá síla Slunce bývala tehdy vnímána mnohem intenzivněji. Podle Rudolfa Steinera tehdy "bylo lidem jasné, že v duchovních paprscích Slunce působí síla

Krista, síla Syna, a že tato síla člověka osvobozuje. Uvědomte si totiž: Co způsobuje tato síla, síla Slunce? Sluneční síla způsobuje, že jako lidé ze sebe na Zemi vůbec můžeme něco udělat. Byli bychom přísně determinovaně postaveni do nezměnitelné nutnosti, kdyby k nám nepřístupovaly osvobozující sluneční síly, impulzy rozpouštějící nutnost. Když člověk dávnějších (předkřesťanských) světonázorů pohlížel ke Slunci, věděl: Toto je Oko světa, z něhož září síla Krista (i když ji tak ještě nenazývali). Toto Oko světa způsobuje, že nemusím zůstat podřízen železné nutnosti, že nemusím být celý svůj život člověkem vyvíjejícím se v nutnosti. Tyto sluneční síly, tyto síly Krista, které k nám shlížejí kosmickým Okem Slunce, tyto Kristovy síly způsobují, že ze sebe mohu během svého pozemského života díky své vnitřní svobodě učinit něco svobodného. Toto vědomí člověka, že se může proměnit, že ze sebe může něco učinit, to je to, co lidé viděli ve slunečních silách...

Jen málo lidí v prvních staletích křesťanství vědělo, že v Ježiši Nazaretském žila sluneční bytost, kosmická bytost a že tím byla Země oplodněna, že ze Slunce skutečně sestoupila bytost, která dosud mohla být ze Země viděna metodami iniciačních škol jen ve Slunci. A tím podstatným u křesťanství bylo to, že mohlo být řečeno: Kristus, k němuž se znalci dávných mysterií pozvedali tím, že byli zasvěceni, Kristus, kterého mohli v dávných mysteriích dosáhnout jejich výstupem ke Slunci, sestoupil do smrtelného těla, do těla Ježíše Nazaretského. Kristus sestoupil na Zemi. Byla to především sváteční nálada, ba více než sváteční, byla to nanejvýš posvátná nálada, která naplnila duše a mysl, jež v době golgotského mysteria tomuto mysteriu ukřížování porozuměly... Skuteční zasvěcenci, skuteční inicianti tím, že byli (před vtělením Krista na Zem) odpoutáni od svého fyzického těla, prošli ve své duši smrtí, pozvedli se do sluneční sféry, vyhledali tam Krista a přijali od něj, od Krista ve Slunci, impulz ke vzkříšení duše; věděli, kdo je Kristus, protože se k němu pozvedli. Tito dávní inicianti, znalci tohoto iniciačního obřadu věděli na základě toho, co se událo na Golgotě, že tatáž bytost, která dříve musela být hledána ve Slunci, nyní sestoupila k lidem na Zem... To, co se pojí k tomuto tajemství, patří k tomu nejsvětějšímu, co může člověk na Zemi vyslovit."